

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoarea, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lușța), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sân-mărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Instituțiunea revizorilor-experti.

— Desvoltarea ei în cadrele „Solidarității“. —

În 25 Iunie a. c. se vor împlini 18 ani, de când și-a luat ființă Uniunea băncilor românești din Ungaria. În această zi reprezentanții a 52 bănci românești, aproape toate câte existau pe atunci, s'au întrunit la o conferință comună în Sibiiu, pentru a se consulta asupra căilor și mijloacelor, prin care să asigure institutelor de sub conducerea lor o desvoltare solidă și rațională. După o desbatere amănunțită de trei zile conferința a luat mai multe hotărâri de interes comun pentru băncile, ce s'au declarat asociate. Între aceste hotărâri cea mai de seamă a fost aceea, prin care reprezentanții băncilor române au enunțat de necesar și folositor: *introducerea controlului extern prin bărbați specialiști, străini și independenți de conducerea institutelor interesate.* Totodată au hotărât să se numească dintre bărbații distinși de specialitate un număr de 5 revizori experți, cari să exercite controlul extern la băncile asociate. *Acesta este primul început în patria noastră pentru introducerea și punerea în practică a controlului extern, independent de conducerea băncilor interesate.*

La început și câțiva ani dearândul controlul extern la băncile românești a fost facultativ. Cu toate aceste băncile asociate își țineau de datorință, ca să fie revizuite. Una câte una a început să ceară revizori experți, care să le controleze contabilitatea, administrația și în special bilanțul anual. Încetul cu

încetul ele se deprinseră atât de mult cu instituțiunea revizorilor experți, încât deja conferința reprezentanților băncilor române, ținută la 20 Septembrie 1901, s'a văzut îndemnată să facă un nou pas în perfecționarea controlului extern și să enunțe, că cercul de activitate, drepturile și datorințele revizorilor experți, trebuiesc fixate într'un regulament special. În urma acestei hotărâri, revizorii experți români, întruniți în conferința lor dela Blaj, au compus *primul regulament pentru revizuire în patria noastră.* Pe baza acestui regulament, care se extindea asupra chestiunilor tehnice de contabilitate, de bilanț și de administrație de bancă, s'a continuat activitatea revizorilor experți la băncile române până la finea anului 1906. În acest an Uniunea băncilor române, care până atunci a viețuit ca asociațiune ocazională, s'a transformat în însoțire, în «Solidaritatea» de astăzi. Odată cu această transformare în statutele noiei însoțiri *controlul extern prin revizorii experți a fost decretat de obligător.* Băncile asociate au fost îndatorate a se supune cel puțin la doi ani odată la o revizie temeinică și amănunțită prin revizorii experți. Dela acest dat deci toate băncile noastre au trebuit să fie controlate prin revizorii «Solidarității», ceea ce a și urmat în mod absolut consecvent. Multe dintre bănci însă își țineau de datorință a cere revizori în fiecare an și nu numai la doi ani odată, precum le obligau statutele însoțirei.

Noua stare de lucru a provocat însemnate schimbări. Numărul revizorilor a trebuit urcat

— în urma cererilor multe de revizuire. — la 12, iar regulamentul pentru revizuire a trebuit radical modificat. Pe baza nouilor experiențe în 1909 direcțiunea «Solidarității» a stabilit *un nou regulament pentru revizorii experți*, amplificat în multe privințe, regulament care e în vigoare și azi și pe baza căruia se continuă lucrările revizorilor experți. Paralel cu acest regulament s'a stabilit și *chestionarul de revizuire*, pe baza căruia revizorii experți își fac rapoartele lor către direcțiunile băncilor revidate și către direcțiunea «Solidarității».

Activitatea revizorilor experți a avut urmări foarte bune în ce privește dezvoltarea tehnicii de contabilitate și administrației băncilor. Pe aceste două terene s'au obținut rezultate evidente și mulțămitoare. Dar direcțiunea «Solidarității» a înțeles, că viitorul unei bănci nu poate fi asigurat numai printr'o activitate in-exceptionabilă și o administrație corectă, ci în primul rând e nevoie de o politică financiară rațională și cumpătată. Totodată și-a dat seama, că revizorii experți au să fie îndrumătorii cei mai chemați în această privință și de aceea, la inițiativa secretarului însoțirii, s'a hotărât, ca rezultatele revizuirilor să se prelucreze an de an în rapoarte speciale și să se discute în conferențe prin înșiși revizorii experți. Pe baza rezultatelor la care se va ajunge, să se fixeze apoi normele activității viitoare a revizorilor «Solidarității». Astfel în 1911 direcțiunea însoțirii noastre a ținut *prima conferență a revizorilor experți*. Conferența aceasta, care a avut loc în Sibiu, s'a declarat mulțămită cu rezultatele revizuirilor, pe terenul tehnicii și administrației de bancă. Dar a hotărât, ca pe viitor revizorii experți să-și îndrepte atențiunea și *cu privire la politica de afaceri a băncilor asociate*, în privința căreia să deie îndrumări și să facă propuneri celor interesați. Special s'au obligat revizorii experți să deie îndrumări și sfaturi cu privire la întrebuintărea rațională a creditelor de reescont, cu privire la mobilitatea activelor, formarea rezervelor și introducerea unui spirit altruist față de clientela băncilor. Și-a luat mai departe angajamentul să recomande băncilor a nu se angaja la afaceri, care trec peste puterile lor și special a nu intra în afaceri de parcelări și alte imobilizări de capital. Prin aceasta cercul de activitate al revizorilor s'a lărgit esențial și controlul extern a făcut un pas însemnat în dezvoltarea lui. Tot în această conferință revizorii experți s'au angajat să nu admită altă întocmire a bilanțelor decât cea recomandată prin formularul pus la dispoziție de Banca Austro-Ungară.

Conferența revizorilor a avut urmări neașteptate. Activitatea lor a devenit mai omogenă

și mai sistematică, iar experiențele, ce le făceau, din ce în ce mai bogate. Materialul obținut, pe baza noului cerc de activitate al revizorilor experți, a fost prelucrat și pus în discuție în *a doua conferență a revizorilor experți*, ținută în 1912 în Caransebeș. În această conferență s'au stabilit noi îndrumări pentru activitatea viitoare a revizorilor, iar pentru a le ușura și mai mult activitatea, biroul «Solidarității» a primit însărcinarea să pregătească o *instrucție pentru compunerea bilanțelor*, care să se trimită tuturor membrilor din direcțiunile și comitetele de supraveghiere ale băncilor românești. Biroul a și pregătit instrucțiunea, cu cari a fost încredințat. În ea a arătat, care sunt datorințele membrilor din direcțiunile și comitetele de supraveghiere, la pregătirea lucrărilor de încheere și la compunerea bilanțului. Le-a arătat, că ei trebuie să ieie parte la compunerea inventarelor și a altor lucrări și să se convingă despre existența faptică a fiecărei poziții de bilanț. Mai departe le-a dat îndrumări cum au să discute și cum au să-și fixeze bilanțul anual.

Această instrucție s'a trimis gratuit fiecărui membru din direcțiunea sau comitetul de supraveghere ale băncilor asociate, prin ce s'a făcut un bun serviciu nu numai revizorilor experți, cărora li s'a ușurat în mod esențial munca, dar totodată și chestiunii creditului preste tot. Mulțumirile din toate părțile la adresa «Solidarității» a fost dovada cea mai eclatantă despre aceasta. Conferențele revizorilor experți au fost decretate de conferențe publice și la discuțiile ce au urmat în jurul chestiunilor dela ordinea zilei au putut să participe ori-ce reprezentant al institutelor de bancă. Ele au fost totodată o școală nu numai pentru revizori, ci și pentru băncile de revidat. La aceste conferențe au luat parte ca invitați din partea «Solidarității» și reprezentanți de ai băncilor străine, cum și de-ai Băncii Austro-Ungare. În 1913 s'a ținut *a treia conferință a revizorilor experți* în Sebeșul-săsesc, iar 1914 *a patra conferință în Sibiu*. Materialul prelucrat și discutat în aceste două conferențe din urmă a fost natural și mai folositor ca cel din primele conferențe. Hotărârile aduse au tins mereu la perfecționarea instituțiunei revizorilor experți. Războiul, care a venit însă pe neașteptate ne-a împedat a le mai continua.

Dar paralel cu conferențele publice ale revizorilor experți deja cu ocaziunea a doua s'a simțit nevoia ca anumite chestiuni de interes mai gingaș, pe care le-au scos la suprafață activitatea revizorilor experți și cari sunt în mod firesc inerente ori-cărei afaceri de bancă, să fie discutate numai în prezența celor interesați, în prezența revizorilor experți. Astfel

s'a introdus pe lângă conferențele publice și conferențele confidențiale ale revizorilor experți. În aceste conferențe s'au tractat diferite chestiuni de tehnică și administrație de bancă, cari după natură lor nu puteau veni în publicitate, dar cari trebuiau neapărat cunoscute de toți revizorii experți, tocmai în interesul băncilor de revidat.

Nici unul dintre mijloacele, cu cari «Solidaritatea» a căutat să perfecționeze instituțiunea revizorilor experți nu s'a dovedit atât de practic și folositor ca conferențele despre cari am vorbit. Progresul, care s'a realizat în ultimii ani, cu privire la tehnica administrației și politica de afaceri a băncilor aparținătoare «Solidarității» are a se mulțami în prima linie acestor conferențe. În acestea s'a dat cea mai bună orientare și îndrumare revizorilor experți. Durere, că în cei doi ani de război, fiind revizorii noștri experți în cea mai mare parte mobilizați, conferențele lor nu s'au mai putut continua. Activitatea de control ne-am continuat-o cum am putut suplinindu-ne revizorii mobilizați cu funcționari de bancă rămași în activitate. Cu toate acestea băncile au continuat a se supune regulat controlului estern ca și în timpuri normale.

Iată o scurtă schițare din activitatea și dezvoltarea instituțiunii revizorilor experți la băncile românești. În curând sperăm să punem și la dispoziția publicului străin o lucrare în limba maghiară mai amănunțită asupra acestei importante chestiuni, lucrare în care vom cuprinde toate experiențele noastre pe terenul revizuirilor. În această lucrare vom da în traducere și rapoartele către conferențele revizorilor, cum și toate regulamentele noastre. Din acestea se va vedea apoi clar de tot rezultatele stăruințelor noastre din trecut, rezultate obținute după o activitate de 18 ani, de muncă continuă pentru dezvoltarea rațională a băncilor române din patria noastră și în urmare și a organizației comune de credit. Această activitate dorim și voim să o continuăm și în viitor cu puteri unite.

Acțiuni financiare comune la băncile noastre.

Majoritatea institutelor financiare române a trecut deja peste adunările generale ordinare. Celelalte urmează în curând și cred, că în luna curentă toate băncile, însoțirile și reuniunile noastre vor fi prestat și încheierea solemnă, legală a activității lor de pe al doilea an de războiu.

Este potrivit să vorbim și cu ocaziunea aceasta despre totalitatea institutelor financiare române, cari

deși împrăștiate și diferențiate în toate părțile după localități și împrejurări, totuș au reușit să înfăptuiască un organism financiar comun recunoscut și apreciat chiar și de străini. Recunoaștem sincer, că acest organism nu este încă perfect, însă la perfecționarea lui lucrează toți factorii de seamă ai vieții noastre economice. În special se observă tendința, ca cele câteva societăți pe acții și mai multe însoțiri de credit, cari încă nu aparțin corpului „Solidarității” și cari de altfel abia reprezintă a 10-a parte a forței financiare din totalitatea băncilor românești, să se solidarizeze în organismul „Solidarității”. Astfel dacă se poate vorbi de totalitatea institutelor financiare române din patrie, acesta este rezultatul activității „Solidarității”.

Despre acțiuni economice mai unitare la societățile și însoțirile române de credit din Ungaria, în afară de „Solidaritatea” nu avem cunoștință, după ce însăși ideea organismului economic unitar al acestora este fructul „Solidarității”.

„Anuarul băncilor române” edat de aceasta precum și „Bilanțul general” unificat al băncilor române, apărut în editura acestei reviste, ne dă puțința să ne formăm o idee clară despre totalitatea institutelor financiare române ca unitate economică.

Rămâne însă să tindem, ca organismul nostru să se perfecționeze, manifestându-se și în acțiuni economice unitare considerabile, adecă în operațiuni financiare executate unitar și solidar.

Deoarece noi suntem de părerea, că a trecut deja timpul discuțiilor inutile despre utilitatea cooperărilor, ne-ar plăcea să putem raporta cât mai curând despre înfăptuirea de acțiuni financiare, în cari participă toate băncile românești, mari, mici fără excepții. Ne vom încorda atențiunea în direcția aceasta.

Până atunci însă este bine să medităm un moment în fața bilanțului general al institutelor de bani românești. Bilanțul pe 1915 îl așteptăm cu deosebit interes. Cel de pe 1914 îl avem în editura „Revistei Economice”. În fața acestuia să ne punem întrebarea: „Ce au lucrat cele 216 institute financiare române în 1914?”

Răspunsul îl cunosc mulți: „Au satisfăcut trebuințe de credit pentru 220 milioane Cor., au primit și administrat depuneri de 111 milioane Cor. și după ce și-au augmentat diversele fonduri de rezervă la 29 milioane Cor. au realizat un profit de 3 milioane Cor. față de capitalul social de 37 milioane Cor. Rentabilitatea obținută abia trece deci peste 8% din capitalul social, o rentabilitate destul de modestă și credem, că, dacă singuraticile bănci în parte ar operă ca organele unei unități financiare, această unitate ar fi în stare să ne arete în activitatea pe 1915 o rentabilitate mai mare, deoarece institutele financiare ale popoarelor conlocuitoare, cari reprezintă o forță egală sau mai mare decât a totalității institutelor noastre, și-au știut urcă rentabilitatea capitalurilor proprii.

Credem deci, că din prilejul adunărilor generale ar fi de folos, ca cercurile noastre economice să se preocupe mai intensiv de chestiunea unității în acțiuni financiare, cari ar fi de natură a asigura o urcare continuă a rentabilității organismului. La caz, că ar mai fi singuraticile bănci, cari se conduc încă și azi de părerea, că cămașa este mai aproape decât cojocul, acestea s'ar putea convinge, că în binepriceputul interes al cămeșii adeseori și cojocul este de folos.

Fixăm aici două momente de importanță:

1. Institutele financiare, cari din orice motive au întrelăsat până acum ocaziile de a se solidariza cu majoritatea băncilor noastre în acțiuni financiare comune, nu au încă nici o piedecă deosebită la intrarea în organismul „Solidarității”. Nu este însă exclusă posibilitatea, ca odată bunele intenții să fie prea târzii.

2. Institutele financiare române solidarizate nu au epuizat încă până acum seria tuturor operațiilor financiare comune. Se impune, ca acțiunile începute sub egida „Solidarității” să se continue prin activitate intensivă din partea fiecărei bănci asociate, căci împrejurările grele create de războiu abia se pot considera ca explicare, și cu atât mai puțin ca îndreptățire la neactivitate din partea unora. Este astfel și acum binevenită orice ocazie pentru cultivarea sentimentului de solidarizare faptică prin lucrări apreciable și în cifre. Seria acțiunilor financiare comune este infinită, ca și timpul, care le naște.

Aici ar fi locul să amintim unele dintre acestea și anume:

a) Limitarea creditului pentru scopuri de consumațiune și încurajarea creditului productiv. În legătură cu acestea:

b) Cultivarea creditului rulant de scurtă durată;

c) Dezvoltarea afacerilor de comisiune, finanțarea de aprovizionări și livărări;

d) Cultivarea sistematică a depunerilor spre fructificare.

Am omis cu intențiune problema distribuirii rolurilor la singuraticile organe ale totalității, executarea problemelor diferențiale și modul de integrare al acestora, deoarece acestea sunt chestiuni de organizație, cari privesc exclusiv pe aceia cari lucrează.

Imi voi lua voie să revin și în special asupra celor de sus.

(Sibiu).

V. Vlaicu.

Ce ne trebuie?

I.

O discuțiune interesantă și instructivă s'a pornit în timpul din urmă în revista economică «*Landwirtschaftliche Blätter*», organul Reuniunii agricole săsești ardeleni și a Uniunii tovărășiiilor Raiffeisen a conlocuitorilor noștri sași. Dăm și noi aici părțile esențiale ale acestor discuțiuni, cari merită să fie cunoscute în cercuri cât mai largi pentru problemele arzătoare pe cari le tratează, probleme tot așa de necesare a fi rezolvite și în interesul poporului nostru.

Discuția începe asupra temei «Stări economice în 13 sate», din comitatul Târnavei-mici și spune, că în aceste sate isvorul principal de câștig este *cultura viilor*. Anul trecut a fost un an foarte bun în ce privește recolta vinului, așa că vasele vechi au trebuit cumpărate devalma pentru a se putea vinul înmagazina. Multe astfel de vase cumpărate au fost însă mucegăite și vinul din ele s'a stricat. Vinul își trage repede gustul de mucegaiu și-l păstrează neschimbat pentru totdeauna. Aceasta au uitat-o mulți viieri. Calitatea de altfel a fost excelentă și prețurile se urcă încontinuu. În săptămânile trecute s'a vândut hectolitra cu K 80.— și specialitățile și mai scump; iar acum se cumpără hectolitra și cu K 120.—. Astfel oamenii au fost despăgubiți în acest an din belșug pentru cei trei ani precedenți răi. În cele 13 comune sunt oameni, cari au avut și până la 70 hectolitre de vin; vânduț cu K 120.— hectolitra, ar da frumoasa sumă de K 8,400.—.

Numai de s'ar face în condiții mai bune tratarea vinului! Și cu privire la această lipsă și la alte stări rele se atrage, și de astădată, atențiunea asupra necesității *însoțirilor de pivnițe*, cari acolo ar fi foarte la loc. Acum se mai îmbogățesc încă unii speculanți, adevărat mai puțini decât odinioară, pe socoteala viierilor. Indatăce însă s'ar înființa însoțiri de pivnițe, cari ar primi mustul îndată după cules, dând producenților, după trebuință, câte o anticipațiune, iar restul după vinderea vinului, când de regulă, se detrag și neînsemnatele cheltueli, — speculanților de vin li s'ar pune astfel o stavilă de neînvinș, manipularea vinului s'ar face deopotrivă de bună și vinderea favorabilă a vinului s'ar asigura. Vai, câți și-au vândut mustul îndată după cules pe un preț de batjocură, numai pentru-că au avut trebuință de bani, sau pentru-că nu au mai avut loc pentru vin. Vechi provizii nu au mai fost, producțiunea berii s'a redus în mod simțitor, culesul în Ungaria și Austria a fost slab și așa a trebuit să se urce prețurile. Ce avantajii ar fi fost deci, dacă am fi avut în acest an *însoțiri de pivnițe!*

Pe socoteala culturii viilor au rămas îndărăt *agricultura și cultura vitelor*. Economia veche și chiar ameliorată de trei hotare, și chiar și economia de patru hotare *nu îngăduie nici un progres pe agrii necomasafi*. *Comasația este condiția principală pentru*

o agricultură bogată în rezultate conform trebuințelor actuale. Prin comasație se face posibilă întrebuințarea multor mașini, cultura nutrețelor se poate face în cadre mai largi, nu rămâne nici o brazdă nefolosită, se cruță timpul și umbletele, concepția proprietății devine mai conștientă și s'ar putea enumera și alte multe avantajii, ce comasația are drept urmare. În chipul acesta s'ar putea dubla și chiar întreii recoltele prin o lucrare temeinică a pământului, prin gunoie corespunzătoare și prin întrebuințarea unor seminte în adevăr bune de semănat. În tot Ardealul nu este pământ și climă mai potrivite pentru cultura cucuruzului decât în regiunea de care e vorba, și tot așa de excelent prosperează, înainte de toate, vița de vie și poamele.

Totuş, se susține cu multă dreptate, că acel ținut, afară de cultura viilor și a pomilor, înainte de toate este destinat pentru *cultura vitelor*. Cultura de vite cu economie intensivă de pășunat. Pășunate comune, bine gunoite și îngrijite, unde vitele să fie încredințate unui păstor de nădejde, care găsește timp de a stârpi scăeții și de a împrăștiă balegile, unde vitele întotdeauna află un adăpost contra furtunilor și ploilor și întotdeauna apă proaspătă de beut din belșug, fără să trebue a înotă mai întâiu prin tină și măraștini, unde vitele tinere și vacile șterpe ziua și noaptea să rămână în liber, putând să pască în orele de dimineața și de seara când hrana le cade și folosește mai bine.

Astfel de pășuni trebue să le creeze comunele, aici trebue să se îndoape vitele, pentruca peste iarnă să nu aibă trebuință de alt nutreț decât de trifoiu bun și de fân de livadă. Intre astfel de împrejurări cultura vitelor devine ieftină și rentează. Ținerea peste vară a vitelor tinere în grajd nu e profitabilă. În posesiunea unei economii de pășunat intensive, multe puteri de lucru s'ar putea întrebuința liber peste vară la lucrarea agrilor și în vii, iar în timpul iernii la îngrijirea vitelor. *Așadar cu considerare la lipsa de puteri de muncă ce sigur are să se declare și cu considerare la rentabilitate se va putea face o cultură rentabilă a vitelor numai în legătură cu o economie de pășunat intensivă.*

Este de dorit ca statul să ia sub controla sa și pășunile ca și pădurile, și să constrângă comunele a purta economia după planurile ce i s'ar da. Inșă câtă vreme noi — și în alte multe privințe — trăim în împrejurări destul de primitive, nu putem aștepta deocamdată din această parte nici o îmbunătățire, ci trebue să pretindem mai vărtos lecuire dela organizația noastră proprie.

Inșă numai prin *prelegeri* nu se poate ajunge la nimica. Astfel autorul articolului crede, că *înființarea unei școale agricole cu un curs de un an*, într'o circumferință determinată, ar putea să aibă un efect puternic asupra împrejurărilor de acolo. Acest institut ar putea să încheie un contract cu vreuna din cele 13 comune, unde *pășunatul comun* să fie tra-

tat din partea școalei după un model probat. Aceasta ar avea să fie înainte de toate *o școală pentru cultura vitelor prin economia de pășunat*, totodată însă și pentru cultura viilor, a pomilor și a economiei raționale a pivnițelor. Pe o suprafață mai mică de agri s'ar putea face demonstrațiunile necesare și pentru cultura rațională a agrilor. *Cursuri* de durată scurtă și la intervale dese pentru bărbați și femei ar fi sigur bine cercetate și de un efect covârșitor.

Școalele de agricultură săsești — spune autorul articolului, — cum sunt ele organizate astăzi, nu sunt încă potrivite acestei vițe de oameni. Trei ani în școală, după aceea 2—3 ani în serviciul militar, pentru o durată așa de lungă de timp țăranul nu-și concediază copilul, dânsul i-și promite mai mult succes dela lucrul copilului a casă și se mai și teme, că pentru copil după absolvirea școalei agricole împrejurările de acasă ar putea deveni prea înguste. Dacă însă institutului i s'ar da întocmirea și durata potrivită unde ar putea să ia parte la cursuri practice și oameni mari, agricultorul ar putea fi câștigat mai îngrabă pentru a-și trimite bucuros pe fiul său pe timp numai de un an în această școală.

Țăranul are lipsă la toate, pentru cari voim să-l învățăm, de un exemplu practic. Dacă i s'ar zice: tu trebue să-ți tratezi așa și așa pășunea ta, aceasta trebue să o și poată vedeă undeva de fapt, și în practică, înainte de a se aplică însuș la lucru.

Intocmai voește țăranul să vadă puse în lucrare mașinile agricole, cari i se recomandă, pentru a se convinge în persoană de valoarea lor practică.

El trebue să vadă afară în câmp deosebirea între semănța curățită și de bun soi deoparte și între semănța sa nealeasă și de soi inferior. Manipularea gunoiului de grajd trebue să i se arate în praxă și tot așa și alte multe.

Mai departe se spune, că se perde în genere mult prea mult timp cu prelegerile și cu scrierea de articole, în loc de a se jertfi mai bine bani pentru crearea unei sau mai multor astfel de școale...

E dureros, se spune mai departe, între altele, că această viță grandioasă de oameni trebue să-și ducă vieața în astfel de împrejurări ticăloase, unde orice desvoltare i se îngreunează. Pe întreg teritoriul locuit de Sași doar nu se află nicăiri un material așa prețios ca tocmai aici. Sporirea este mare, *Românii sunt dați înapoi* (afară de Sântioana și Hetur), domeniile marilor domni de pământ maghiari se cumpără frumuşel cu încetul și se parcelează: tot numai prerogative naționale, cari ar trebui să încurajeze poporul săsesc, ca să îmbunătățească împrejurările economice din numita regiune.

Buni la inimă, voioși, mulțumitori și bisericosi! Oameni cu astfel de însușiri trebuesc ajutați, și încă îndată ce se va sfârși războiul.

JURISDICȚIUNE.

Dreptul de revizuire a registrelor prin expert.

Dreptul de a lua privire în registre îl poate exercia cel îndreptățit, dacă el însuși este împiedecat, printr'un încredințat al său; iar dacă îi lipsesc cunoștințele de specialitate necesare, atunci se poate folosi în acest scop de un expert.

(Curia reg. sub Nr. 8711/1915. Rp. dela 12 Nö-
emvrie 1915).

*

Restricția privitoare la transmiterea acției. Transmiterea acțiilor emise pe nume, ce este drept, poate fi restrânsă prin statute și poate fi legată de anumite condiții; restricția aceasta însă are numai în cazul acela efect, dacă, de o parte, nu eschide circulația acțiilor, iar de altă parte este evidentă și pe însași acția.

(Hot. princip. a Curiei reg. Nr. 324/1906 v.).

*

Natura de drept a libelului de depuneri. Dacă pe un libel de depuneri, liberat pe nume, este indicată dispoziția statutară, că „suma depunerii se plătește prezentatorului libelului“, atunci acel libel are natura de drept a unei hârtii de valoare la prezentator (portor), pentru-că în sensul acelei dispoziții banca se obligă neconditionat la plata sumei de depunere, resp. îndreptățește la ridicarea sumei pe ori și care prezentator al libelului.

(Hot. princip. a Curiei reg. Nr. 628/1910 v.).

*

Restituirea rabatului de durată. Condiția cuprinsă în contractul de asigurare, în sensul căreia, asiguratorul este în drept a pretinde neconditionat restituirea rabatului de durată, ori din ce motiv ar încetă contractul, înainte de expirarea termenului pentru care s'a contractat asigurarea, fiind contrară §-ului 486 din Legea comer. — este nevalidă.

(Hot. princip. a Curiei reg. Nr. 1236/906 v.).

CRONICĂ.

O expozitură a „Băncii Austro-Ungare“ în Belgrad.

Cănsiliul general a băncii de emisiune a hotărât deschiderea unei expozituri în Belgrad, care-și va începe activitatea deja în proximele zile.

*

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 9 Aprilie 1916 în comparație cu 11 Aprilie 1915 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 425.812,034, și anume: aur (monete) Lei 255.791,777, aur depozitat L 88.625,850, aur (lingouri) L 314,247, disponibil și trate considerate ca aur L 80.980,160, (în 1915 L 239.986,146 și anume: aur (monete) L 156.707,155, aur depozitat 12.610,000, aur (lingouri) 140,000, dispõnibil și trate cons. ca aur

Lei 70.528,991). Argint și diverse monete: Lei 263,584 (în 1915 Lei 726,527). Efecte scontate Lei 127.111,550 (în 1915 Lei 226.034,571). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 30.560,988 (în 1915 L 51.889,469). Imprumul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): Lei 9.687,259 (în 1915 L 11.273,958). Imprum. în cont-curent pe bõn. de tez. 3 % și 2½% aur (1914 și 1915): L 378.446,721 (în 1915 L 160.617,967). Casele de împrumut pe gaj agricult. și industriașilor Lei —, (în 1915 Lei —). Efectele cap. social: Lei 10.701,126 (în 1915 Lei 11.545,075). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.207,577 (în 1915 Lei 16.523,277). Efectele fondului amortizărilor, imobililor, mobililor și mașinilor Lei 3.855,681 (în 1915 Lei 3.970,781). Imobile Lei 6.751,513 (în 1915 Lei 6.734,109). Mobilier și mașini de imprimerie: Lei 1.110,361 (în 1915 Lei 1.096,656). Cheltuieli de administrațiune: Lei 930,991 (în 1915 Lei 925,252). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 142.638,316 (în 1915 Lei 128,832,141). Bonuri de tezaur 3 și 2½% aur în gaj p. Impr. Stat.: Lei 400.000,000 (în 1915 L 200.000,000). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 139.315,347 (în 1915 Lei 164.373,564). Conturi curente: Lei 197.377,933 (în 1915 Lei 23.269,479). Conturi de valori: Lei 19.891,258 (în 1915 Lei 22.035,681). Conturi diverse: L 19.453,650 (în 1915 Lei 30.760,846).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1915 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 42.140.911 (în 1915 L 39.500,365). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 6.178,682 (în 1915 L 5.740,096). Bilete de bancă în circulațiune: L 909.750,077 (în 1915 Lei 622.539,970). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 3.581,228 (în 1915 Lei 4.790,772). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 233.322,437 (în 1915 Lei 57.323,658). Efecte și alte valori de restituit: Lei 681.953,663 (în 1915 Lei 493.502,705). Conturi diverse: Lei 41.188,891 (în 1915 Lei 66.494,933).

Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.

Sumarul:

Instituțiunea revizorilor experți. — Acțiuni financiare comune la băncile noastre. — Ce ne trebuie? — Jurisdicțiune: Dreptul de revizuire a registrelor prin expert. — Restricțiunea privitoare la transmiterea acției. — Natura de drept a libelului de depuneri. — Restituirea rabatului de durată. — **Cronică:** O expozitură a «Băncii Austro-Ungare în Belgrad. — «Banca Națională a României».

„PORUMBĂCEANA“,
cassă de econ. soc. pe acții în Porubacul-inferior.

Aviz.

Casa de economii «Porumbăceana» începând cu 1 Iulie st. n. va fructifica depunerile spre fructificare în modul următoriu:

până la Cor. 5,000 cu 4%
până la „ 10,000 „ 4½%
peste „ 10,000 „ 5%.

Darea o plătește și pe mai departe institutul.
Porumbacul-inferior 30 Aprilie 1916.

„MUSCELUL“

bancă populară ca însoțire în Tohanul-vechiu — népbank mint szövetség Otóhánban.

CONVOCARÉ.

În înțelesul §-ului 21 din statute, membrii băncii populare ca însoțire „MUSCELUL“ se invită la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Tohanul-vechiu la 14 Maiu 1916, la 2 ore d. a., în localul băncii.

Program:

1. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1915, raportul comitetului de supraveghiere și votarea absolutorului.
2. Deciziune asupra împărțirii venitului curat.
3. Eventuale propuneri.

NB. La caz că membrii nu s'ar prezenta în număr corespunzător, adunarea se va ține în 21 Maiu a. c. cu câți membri vor fi prezenți.

Tohanul-vechiu, la 30 Martie 1916.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

Az alapszabályok 21. §-a értelmében a „MUSCELUL“ népbank mint szövetség tagjai

a III-ik rendes közgyűlésre,

meghívotnak, mely Otóhánban 1916. évi május hó 14-én d. u. 2 órákor a bank helyiségében megtartani fog.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az 1915. évvégi mérlegszámla, a felügyelő bizottság jelentése és a felmentés megadása.
2. Határozat a tiszta nyereség felosztásáról.
3. Indítványok.

TI. Azon esetben a tagok kellő számban meg nem jelenének, akkor a közgyűlés f. é. május hó 21-én tekintet nélkül a megjelent tagok számára meg fog tartatni.

Otóhán, 1916. évi március 30-án.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon **Contul Bilanț cu 31 Dec. 1915. — Mérlegszámla 1915. dec. 31-én.** Pasiva — Teher.

		K	f			K	f
Bani gata — Pénzkészlet	---	7,826	26	Capital fundamental — Alaptőke	---	2,660	—
Capital elocat — Elhelyezett tőke	---	29,387	—	Depuneri — Betétek	---	50,235	27
Depuneri proprii — Saját betétek	---	14,409	18	Fond de rezervă — Tartalékalap	---	569	45
Interese restante — Hátralékos kamat	---	1,790	—	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	---	280	—
Efecte — Ertékpapir-Hadikölcsön	---	200	—	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	---	127	—
Mobilier — Felszerelés	628	40		Diverse datorii — Különféle tartozások	---	463	07
Amortizare — Leirás	---	62	84	Profit curat — Tiszta nyereség	---	326	14
Spese de fondare — Alapítási költ.	173	25					
Amortizare — Leirás	---	17	32				
Pretenziuni de cuote și de bancă — Üzletrészek és bank követelések	---	327	—				
		54,660	93			54,660	93

Debit — Tartozik. **Contul Profit și Pierdere. — Nyereség- és veszteség-számla.** Credit — Követel.

		K	f			K	f
Interese după depuneri — Betétek kamat után	---	2,474	99	Interese după împrumuturi — Elhelyezett tőke kamatok után	---	4,172	12
Remunerație — Jutalom	---	250	—	Interese după depuneri proprii — Saját betétek kamat után	---	109	18
Dări — Adók	---	953	46	Interese după efecte — Ertékpapirok kamatja	---	12	—
Spese de administrare — Kezelési költségek	---	116	66				
Dividendă — Osztalék	---	6	—				
Spese de postă — Postai költség	---	5	89				
Chirie — Házbér	---	80	—				
Amortizare — Leirás	---	80	16				
Profit curat — Tiszta nyereség	---	326	14				
		4,293	30			4,293	30

Tohanul-vechiu, — Otóhán, la 31 Decembrie 1915.

G. Grozea m. p., director — igazgató. I. Strimtu m. p., cassar — pénztárnok. I. Cocișiu m. p., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

George Grozea m. p., președinte — elnök. Gregoriu Manoilă m. p. Spiridon Radu m. p. Ioan Căbașu m. p.

L-am revăzut și aflat în consonanță cu cărțile duse în ordine. — Felülvizsgáltuk és a rendben vezetett könyvekkel összhangzásban találtuk.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

Nicolae Crăciun m. p., președinte — elnök. Nicolae Ungur m. p. Spiridon Bălăscău m. p. Avisalom Mucea m. p.

„CHIORANA” institut de credit și economii, societate pe acții în Șomcuta-mare.

CONVOcare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «CHIORANA» societate pe acții în Șomcuta-mare, conform §-lui 19 din statute, se invită la

a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Șomcuta-mare, la 27 Maiu st. n. la 10 oare a. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. Alegerea alor 2 notari, alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal și alor 3 scrutinători pentru actul de alegere.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
3. Deciziune asupra distribuției profitului curat.
4. Alegerea alor 5 membri în direcțiune pe un period de 6 ani și unul în comitetul de reviziune pe un period de un an.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1916.
6. Stabilirea plăților membrilor din direcțiune, a comitetului de reviziune, precum și adausul de plată al funcț. instit.
7. Eventuale propuneri, cari se vor înainta conform dispozițiilor statutare.

Se atrage atențiunea d-lor acționari la următoarele dispozițiuni din statute:

§. 22. La adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cu cel puțin un jumătate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari, cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală, la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, au depus acțiunile lor, eventual și documentele de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate se vor lua în considerare numai încât reversalul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale, s'a depus la institut.

În legătură cu aceste avem onoare a notifica, că pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și edarea documentelor despre depunere s'au designat în acest an, respective au fost rugate instituttele: «Albina», «Bihoreana», «Selăgiana», «Mercur» din Năsăud și «Oraviciana».

Șomcuta-mare, la 14 Aprilie 1916.

Direcțiunea.**Activa — Vagyon. Contul Bilanț cu 31 Dec. 1915. — Mérlegszámla 1915. december hó 31-én. Pasiva — Teher.**

		K f			K f
Cassa în număr — Pénzkészlet		22,445.45	Capital de acții — Részvénytőke		200,000.—
Cassa de păstr. postală — M. kir. postatakarékpénz		25,495.74	Fond de rezervă — Tartalék		128,648.—
Efecte și acții dela bănci — Értékpapírok és bankrészv.		68,484.—	Fond spec. de rez. — Különtartalék a.		21,364.40
Cambii cu acoperire hip. — Bekebelezett váltók		590,659.—	Fond cultural — Jótékonycélu alap		7,012.12
Cambii de bancă — Bankváltók		178,305.44	Fond de pensie — Nyugdíjalap		67,725.—
Imprumuturi ipototecare — Jólzálogkölcsonök		161,109.—	Depuneri spre fructificare — Betét		509,930.59
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvénykölcsonök		2,613.—	Depozite de cassă — Letét		10,740.98
Proteste — Óvás díjak		524.80	Reescompt — Visszleszámított váltók		134,617.—
Realități — Ingatlanok		78,452.—	Conturi curente — Folyószámla		22,041.58
Mobilier — Felszerelés		2,025.—	Impr. hip. pe amortizare — Amortizációs jelzálogok		27,474.20
Interese restante — Hátralékos kamat		21,638.88	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		546.—
			Interese tansitoare — Átmeneti kamatok		8,023.04
			Profit net — Tiszta nyereség		13,629.40
		1.151,752.31			1.151,752.31

Debit — Tartozik. Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és veszteség-számla. Credit — Követel.

		K f			K f
Interese: — Kamatok: la depuneri spre fructificare			Interese și proviziuni — Kamatok és jutalékok:		
— betétek után		26,534.74	dela cambii — váltóknál		86,927.55
la fonduri — alapok után		6,601.18	dela imprumuturi ipot. — jelzálogkölcsonöknél		13,955.48
la reescont — visszleszámított váltók után		27,852.64	dela imprum. pe oblig. — kötvénykölcsonöknél		171.26
la lombard — lombardkölcson után		1,364.21	dela efecte — értékpapiroknál		3,173.96
Spese: — Költségek: salare — tisztí fizetések		11,120.—	Chirie dela realități — Ingatlanok jövedelme		3,833.32
relut de quartir — lakbérilletmény		1,550.—	Prodiversi — Vegyes bevételek		251.40
chirie — hárbér		2,000.—			
adaus de plată — drágasági pótlék		1,300.—			
marce de prezență — jelenléti jegyek		215.—			
crte de călătorie, tipărituri și porto — üzleti és					
uti költségek, nyomtatványok és portó		3,046.20			
Contribuțiune: — Adók: directă și comunală —					
— állami és községi		8,421.93			
— comunală		163.30			
10% dare după interese de depuneri — 10% betét					
kamat adó		2,653.48			
Abscrieri: — Leirás: la efecte — érték papiroknál		1,200.—			
la mobiliar — felszerelésnél		225.—			
la spese advocațiale — ügyvédi költségeknél		435.89			
Profit net — Tiszta nyereség		13,629.40			
		108,312.97			108,312.97

Șomcuta-mare, la 31 Decembrie 1915. — Nagysomkut, 1915. december hó 31-én.

Eugen Salca m. p., director executiv — vezérigazgató. George J. Radocza m. p., prim-contabil — főkönyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

George Pop de Băsești m. p., președ. — elnök. Andreiu Cosma m. p. Ioan Ilieșiu m. p. Ilie Stan m. p. Ioan Nistor m. p. Izidor B. Hangea m. p. Ioan Andreica m. p. Ioan Butean m. p. Teodor Blaga m. p.

Conturile prezente le-am examinat și comparat cu registrele și documentele referitoare și le-am aflat exacte. — Alólírott felügyelő-bizottság ezen számlákat megvizsgáltuk és összehasonlítva a társaság könyveivel, helyesnek és megegyezőknek találtuk.

Șomcuta-mare, la 14 Aprilie 1916. — Nagysomkut, 1916. április hó 14-én.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Dr. Coriolan Ppp m. p., președinte — elnök. Ioan Gheție m. p. Dr. Ladislau Gyurkó m. p.